

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 341. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357752704/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

holdt sig fra alt Skønaandsvæsen, og saa hans frie Liv ved Nattetid som Konge i den vindskrænkede Indbildningskrafts Rige, for hvilket Virkeligheden som saadan slet ikke var til.

Det betydeligste Indtryk blandt alle Hoffmanns Fortællinger gør dog *Die Elxiere des Teufels*. Lad os et Øjeblik dvæle ved Helten i denne Roman, Broder Medardus; thi denne Skikkelse er typisk. Det er umuligt i Kortbed at gengive denne Bogs hemmelighedsfulde Gru; man maa selv læse den. En mere rædsels- og vellystdrukken Bog har den romantiske Skole, der dog saa tidt har forsøgt sig i denne Retning, ikke frembragt: I et Kloster opbevares en vel tilproppet Flaske med Djævl-Eliksir, der har hørt til den hellige Antonius's Efterladenskaber. Man tillægger dens Indhold magiske Virkninger. En Munk, der har drukket af den, faar derved en Veltalenhed, der i kort Tid gør ham til Klosters berømteste Prædikaot. Dog er denne Veltalenhed ikke from eller sund, men af en verdslig, uhyggeligt betagende og dæmonisk Art. Broder Medardus drikker af Flasken: en dejlig Kvinde, hans Skriftebarn, forelsker sig i ham, og Længslen efter det verdslige Livs Glæder og Henrykkelser driver ham ud af Klosteret. Han træffer en ung Mand, Grev Viktorin, slumrende i en Skov paa Randen af en Afgrund, kommer halvt ved et Tilfælde til at styrte ham ned og bliver nu af Alle antaget for at være ham.

«Mit eget Jeg var blevet til et lunefuldt Tilfældes grusomme Spil og fød hen i fremmedagtige Skikkelser, svømmende uden Hold som paa et Hav af alle de Begivenheder, der brusede ind over mig. Jeg kunde ikke finde mig selv igen! Aabenbart blev Viktorin styrtet i Afgrunden ved det Tilfælde, der ledede min Haand, ikke med min Vilje — jeg træder i hans Sted.» — Og ikke nok med dette Vidunderlige, han tilføjer: «Men Reinhold kender Pater Medardus, Præsten i Capucinerklostret, og saaledes er jeg for ham, hvad jeg er. Ligefuldt kommer det Forhold til Baronessen, hvori Viktorin staar, over mit Hoved, thi jeg er selv Viktorin. Jeg er det, som jeg synes, og synes ikke det, jeg er; som en uudgrundelig Gaade for mig selv ligger jeg i Splid med mit eget Jeg.»

I sin egen Skikkelse træder Medardus nu i Forbindelse med Viktorins Elskerinde Baronessen, der ikke mærker noget til Forvekslingen. Betaget af verdslige Ønsker, som han er, bliver han elsket af alle Kvinder, svælger i Sansenydelser og begaar

efterhaanden for at opnaa sine Hensigter en hel Kæde af skrækkelige Forbrydelser og Mord. Rædselsfulde Syner truer ham hvert Øjeblik og jager ham fra Sted til Sted.

Til sidst bliver han imidlertid angivet og kastet i et Fængsel. Her naaer nu Forvirringen og Fordoblingen sit Højdepunkt. «Jeg kunde ikke sove. I det underlige Genskin, som Lampen kastede paa Vægge og Loft, grinede alle Slags fortrukne Ansigter mig i Møde, jeg slukkede Lampen, skjulte mit Hoved i Straapuden, men græsseligere klang da de andre Fangers dumpe Stønnen og Raslen med deres Lænker.» — Han synes at høre Dødsralen af dem, han har dræbt. Da opfatter han tydeligt under sig en sagte afmaalt Banken. «Jeg lyttede, men Bankningen vedvarede, og derimellem lo det selsomt op fra Gulvet. Jeg sprang op og kastede mig paa Straalejet, men imidlertid bankede, lo og stønede det videre.

«Endelig raabte det sagte, sagte men med hæslig, hæst, stammende Stemme i ét væk: Me-dar-dus, Me-dar-dus! En Isstrøm foer gennem mine Lemmer. Jeg mandede mig op og raabte: Hvem der! Hvem der!» — Til Slutning banker og stammer det lige under hans Fødder: «Hihibi — hihibi — lille-Broer, lille-Broer Me-dar-dus . . . jeg er her . . . er her . . . lu-luk op . . . op, vi vi-vil gaa i Sko-Sko-ven.» Da tror han til sin Rædsel at kende sin egen Stemme. Til sidst løftes nogle Fliser i Gulvet i Vejret, og han ser sit eget Ansigt i Munkeskutten. Denne anden Medardus er fængslet som han, har tilstaaet, er dømt til Døden. — Nu gaar Alt som i en Drøm; han véd ikke, om han selv er Helten i de Begivenheder, han tror at have oplevet, eller om det kun er en levende Drøm. «Det er mig, som havde jeg drømmende hørt Historien om en Ulykkelig, der som et Legetøj for mørke Magter blev slynget hid og did og drevet fra Forbrydelse til Forbrydelse.»

Han bliver frikendt; hans Livs lykkeligste Tid er oprunden, han skal forenes med sin Elskede. Det er Bryllupsdagen. «I det Øjeblik opstod der en dump Larm paa Gaden, hule Stemmer raabte imellem hverandre, og vi hørte den drønende Raslen af en tung, langsomt rullende Vogn. Jeg ilede til Vinduet. Der stod netop foran Paladset den af Rakkerknegtene trukne Karre, paa hvilken Munken sad baglænds, foran ham en Capuciner, der højt og ivrigt bad sammen med ham. Han var vansiret af Dødsangstens Blegthed og det strittende Skæg; dog var den græsse-